

การเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ครั้งที่ ๒ เรื่อง
“เส้นทางสู่ความสำเร็จกับการเดินทางศึกษาดูงานต่างประเทศ”

นางสาวเบญจพร ชาครานนท์
อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน
ประชานการเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ครั้งที่ ๒

การไปศึกษาดูงานต่างประเทศประกอบด้วยปัจจัยหลายอย่าง ประการที่หนึ่งแต่ละคนมีโอกาสที่แตกต่างกัน คือ ลักษณะงานที่ทำกับสิ่งที่ไปดูงานต่างประเทศมีความสอดคล้องหรือไม่ กลับมาแล้วสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างไรบ้าง ประการที่สอง คือ ผู้บริหารเห็นถึงศักยภาพส่งบุคคลไปดูงานต่างประเทศแล้วกลับมาจะนำสิ่งที่ได้จากการดูงานมาปรับหรือประยุกต์ใช้กับงานที่ตัวเองทำอยู่ ประการที่สาม คือ เรื่องของภาษา จะเห็นว่าผู้ที่มีโอกาสไปศึกษาดูงานต่างประเทศคือกลุ่มที่ได้เปรียบด้านภาษาอังกฤษ เพราะการไปดูงานส่วนใหญ่ต้องใช้ภาษาอังกฤษ ผู้ที่จะเก่งภาษาอังกฤษได้นั้น ขึ้นอยู่กับการเรียนรู้ด้วยตัวเอง และการใส่ใจ เพราะในปัจจุบันภาษาอังกฤษมีความจำเป็นอย่างมาก

วิทยากรทั้ง ๔ ท่าน ที่เชิญมาร่วมเสวนาวันนี้ เพื่อต้องการให้ได้เห็นว่าเพราะเหตุใดทั้ง ๔ ท่าน ถึงได้รับเลือกให้ไปศึกษาดูงานต่างประเทศ มุมมองของต่างประเทศเขาดูเราอย่างไร สิ่งที่ได้ไปเจอจากการศึกษาดูงานแล้วกลับมาสามารถนำมาปรับประยุกต์ใช้ได้อย่างไร

การเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ครั้งที่ ๒ เรื่อง “เส้นทางสู่ความสำเร็จกับการเดินทางศึกษาดูงานต่างประเทศ” ได้รับเกียรติจากวิทยากรผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์จากการศึกษาดูงานต่างประเทศ จำนวน ๔ ท่าน ดังต่อไปนี้

๑. นายสิทธิระ อุดมศรี ผู้อำนวยการกองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน
๒. นายอาทิตย์ ศุขเกษม ผู้อำนวยการกองเทคโนโลยีชีวภาพทางดิน
๓. นายวิศิษฐ์ งามสม ผู้อำนวยการกลุ่มแผนงาน กองแผนงาน
๔. นายวรวิญญ บัวขาว ผู้อำนวยการกลุ่มวิศวกรรมและเทคโนโลยี สำนักวิศวกรรมเพื่อการพัฒนาที่ดิน

นายสถิระ อุดมศรี
ผู้อำนวยการกองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน

นายสถิระ อุดมศรี ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน สำเร็จการศึกษา วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต ปฐพีวิทยา จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และ Master of Science จากสถาบัน ITC ประเทศเนเธอร์แลนด์

การเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในครั้งนี้ผู้เสวนามีมุมมองที่แลกเปลี่ยนว่าการที่เราจะประสบความสำเร็จในการศึกษาดูงานต่างประเทศนั้น มีรายละเอียด ดังนี้

การเดินทางไปศึกษาดูงานในต่างประเทศ : แบ่งได้เป็น ๓ แบบ คือ

- ๑) การเดินทางร่วมกับผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- ๒) การเดินทางร่วมกับผู้บริหารของหน่วยงาน
- ๓) การเดินทางโดยเป็นหัวหน้าคณะ/ผู้แทนประเทศไทย/หน่วยงาน

**ความเป็นมาในการเดินทาง
ไปดูงานต่างประเทศ :** การเป็นตัวแทน
หน่วยงานร่วมเดินทางกับผู้บริหาร
ระดับสูงของกระทรวงเกษตรและ
สหกรณ์ เดินทางไปศึกษาดูงานที่
ประเทศบรูไน ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ สาเหตุที่
ได้ไปเนื่องจาก ก่อนหน้านี้สมเด็จพระ
เทพฯ เสด็จที่บรูไน พานักเรียน
โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าไป
ศึกษาดูงาน และเข้าพบสุลต่านบรูไน
ได้พูดถึงการเกษตรของประเทศไทยกับ

บรูไน สุลต่านท่านขอให้ช่วยเรื่องการเกษตรของบรูไนที่จะได้พัฒนาขึ้นมา ซึ่งเป็นสิ่งที่ท่านต้องการเปลี่ยนประเทศ
บรูไนจากประเทศเชิงน้ำมัน เพราะฉะนั้นการเปลี่ยนประเทศจากอุตสาหกรรมเชิงน้ำมัน จะทำอย่างไรให้
ประชาชนของบรูไนอยู่ดีกินดี นั่นคือการพัฒนาด้านการเกษตร การเกษตรของประเทศไทยมีจุดแข็ง รัฐมนตรี
กระทรวงพื้นฐานซึ่งดูแลด้านการเกษตรจึงเชิญกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ไปดูงาน เพื่อแลกเปลี่ยนแนวความคิด

การพัฒนาการเกษตรที่บรูไน สิ่งที่ต้องการแลกเปลี่ยนคือการบริหารจัดการดินและน้ำ สิ่งที่พบคือแปลงดินเปรี้ยว จากสภาพคือดินเปรี้ยวที่เป็นดินกรดจัดมาก ทำอย่างไรจึงจะสามารถใช้ประโยชน์ในพื้นที่ดินเปรี้ยวได้ พบว่าบริษัท ที่ปรึกษาของออสเตรเลียไปทำการศึกษาและทำแผนที่และข้อมูลไว้ที่ประเทศบรูไนทำให้สามารถนำเสนอได้ว่า บรูไนมีทรัพยากรดินเป็นอย่างไรบ้าง เป็นพื้นฐานสามารถชี้แจงแนวทางการจัดการได้ นอกจากนี้ยังได้รับความ อนุเคราะห์เครื่องวัด pH (test kit) จาก สำนักวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่ดิน โดยใช้เครื่องวัดค่า pH จากดิน ที่ปลูกข้าว ค่า pH ที่ได้ประมาณ ๓.๕-๔.๐ แสดงความเป็นกรดจัด ดังนั้นคือทุกอย่างเกิดจากการเตรียมตัว ทุกวัน คือทำงานกันเยอะ กลับมาจากการประชุมจะต้องเตรียมตัวสำหรับการประชุมระดับผู้บริหาร ถือว่าได้นำสิ่งที่ เป็น วิชาชีพ เป็นผู้แทนกรมพัฒนาที่ดินในการที่จะตอบปัญหาในเชิงอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปรับปรุงบำรุงดิน สิ่งที่ได้รับไม่เพียงแต่เป็นการศึกษาดูงานทางวิชาการเพียงอย่างเดียวแต่หมายถึงการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การดูงานในพื้นที่ต่างๆ ได้เดินทางไปหมู่บ้านกลางน้ำที่ใหญ่ที่สุดของโลก ซึ่งมีประชากรประมาณ ๓,๕๐๐ คน โครงสร้างตัวบ้านดูธรรมดาแต่ภายในบ้านมีความหรูหรา นอกจากนี้ก็มีการศึกษาดูงานที่ทะเลและป่าโกงกาง มีการประชุมและในตอนเย็นมีการทัศนศึกษาดูการดำรงชีวิตของชาวบรูไน คณะผู้ร่วมเดินทางมีความผ่อนคลาย และได้มีการแลกเปลี่ยนมุมมองในทางวิชาการของกระทรวงเกษตรที่เดินทางไปด้วยกัน ได้มีโอกาสเดินทางไป พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติของบรูไน ชมราชรถทองคำของสุลต่านบรูไนและของพระราชทานจากในหลวงรัชการที่ ๙ และ สมเด็จพระบรมราชินีนาถ ซึ่งพระราชทานให้ในโอกาสต่างๆ เป็นสิ่งที่เราไม่เคยเห็นที่ประเทศไทยและสามารถ เห็นได้ที่นี้ แสดงให้เห็นถึงสายสัมพันธ์ของทั้ง ๒ ประเทศ อันนี้คือสิ่งที่ภูมิใจนำเสนอในการเดินทางไปกับผู้บริหาร

แบบที่สองคือ การเดินทางร่วมกับผู้บริหารของหน่วยงาน ปีนั้นเป็นปีแรกที่เรานำเสนอเรื่องวันดินโลก เป็นครั้งแรกของกรมพัฒนาที่ดิน ที่นำเสนอเพื่อที่จะให้ที่ประชุมรับทราบงานที่จะเกิดวันดินโลกต่อไป ในปี ค.ศ. ๒๐๑๒ ไปนำเสนอผลงานทางวิชาการ เป็นความโชคดีที่ทำงานเรื่องดินจึงได้มีโอกาสไปร่วมประชุม ทำให้ได้เรียนรู้งาน ตั้งแต่ต้นในการเข้าประชุมมีขั้นตอนอย่างไรบ้าง ได้ประโยชน์มาก เพราะหลังจากนั้น ทำให้เป็นพื้นฐานบนเส้นทาง การจัดงานวันดินโลกเรื่อยมา ถือว่าครั้งนั้นเป็นการจุดประกายวันดินโลกของประเทศไทยด้วย ผู้บริหารหน่วยงาน แต่ละท่านประชุมอย่างไร ท่านให้ความสำคัญกับการประชุม ที่จะต้องเข้า ประชุมทุกครั้ง ได้เห็นวิธี เจริญจากทางทูต

ถัดมาเป็นการ เดินทางไปกับผู้บริหาร หน่วยงานระดับอำนาจการ ไปประชุมที่ ริโอเดอจาเนโร ประเทศบราซิล เป็นการ ประชุมวิชาการ สิ่งที่เราได้ไป

คือ เราทำงานด้านทรัพยากรดิน เมื่อมีวันดินโลก ทำให้ได้คิดว่าการได้มาเห็นการประชุมแบบนี้มันคือสิ่ง เป็น นวัตกรรมหรือเทคโนโลยีใหม่ในพื้นที่ของแต่ละประเทศซึ่งทุกคนจะนำเทคโนโลยีของตนมานำเสนอ ก็ได้ความรู้ กลับมาหลายอย่าง เช่น แทนหน้าตัดดินจำลอง ประเทศไทยอาจจะไม่ได้เก็บตัวอย่างแห่งดินขนาดใหญ่ แต่ต่างประเทศเขาเก็บข้อมูลจริงในสนาม โดยใช้รถแทรกเตอร์ชุด ได้ไปดูวิธีการเก็บ ซึ่งการเก็บดินลักษณะนี้

เราสามารถมองดินแบบ ๓ มิติ ซึ่งจากการดูงานวันนั้นทำงานได้แนวคิดกลับมาพัฒนางานของเราเหมือนกัน จะเห็นได้ว่าช่วงหลังเราก็กทำเป็นแท่งดินแบบมีมิติ ต่อยอดไปจากการประชุมที่บราซิล คือ ที่เขาจะจุ่ม เป็นสวนดิน ๔ ภาค อีกอย่างหนึ่งก็คิดว่าควรมีการปรับในการนำเสนอผลงานวิชาการ ในตอนนั้นที่มีการนำเสนอผลงานที่บราซิล ผู้จัดงานไม่ได้เตรียมบอร์ดให้ แต่ให้ดาวน์โหลดผลงานเพื่อแสดงบนจอภาพ ทุกคนฟรีเซ็นต์งานโดยสามารถเลื่อนภาพบนจอภาพได้ อีกมุมหนึ่งมีการจัดแสดงลักษณะของดิน มีการพูดคุยกันอย่างเป็นกันเอง โดยนำดินมาเป็นหัวข้อสนทนา ส่วนคำว่า soil art ที่ได้ไอเดียมาจากท่านอธิบดี ถ้าพูดถึงเรื่องดินสำหรับคนทั่วไปถือเป็นเรื่องที่น่าเบื่อ จะทำอย่างไรให้เรื่องดินเป็นเรื่องที่น่าสนใจ ที่ประเทศบราซิลใช้พื้นที่ ๔๐ เปอร์เซ็นต์ ในการจัด soil art มาจัดแสดงผลงานจากดิน สามารถซื้อได้ อันนี้คือสิ่งที่เราได้ไอเดียมาจากต่างประเทศ บ้านเราก็มีดินไม่ได้แตกต่างจากบ้านเขา มีครบทั้ง ดินเหนียว ดินร่วน ดินทราย ทำอย่างไรในการเพิ่มคุณค่าของดิน สิ่งที่ได้จากการไปริโอเดอจาเนโร ครั้งนี้คือมิตรภาพจากเพื่อนชาวต่างชาติที่ได้กลับมาพบกันอีกครั้ง การเดินทางครั้งนี้เมื่อมองในเชิงศิลปะ สิ่งที่ทำให้ดินเป็นที่น่าสนใจคือ ต้องเปลี่ยนวิธีการคิดที่ทำให้ดินเป็นสิ่งที่อยู่ร่วมกับเรา จะทำอย่างไรให้คนมองดินเป็นทั้งศิลปะและวิทยาศาสตร์ไปพร้อมๆกัน

ต่อมาเป็นเรื่องการเป็นตัวแทนประเทศไทย ไปทำเรื่อง VGSSM ที่ FAO คือ Voluntary Guidelines for Sustainable Soil Management

เดินทางไปเพื่อไปร่วมทำเอกสารให้ใช้ในระดับโลก ซึ่งครั้งนี้มีความภาคภูมิใจในการได้ไปนำเสนองานสำหรับอีกความภาคภูมิใจ คือที่ FAO จะมีห้องที่เรียกว่า Thai Lounge เมื่อได้เข้าไปเยี่ยมชมภายใน จะทราบว่าในหลวงรัชกาลที่ ๙ และสมเด็จพระบรมราชินีนาถ เคยเสด็จเมื่อครั้งเสด็จมาประเทศอิตาลี จะพบบ่งที่ท่านตี พระที่นั่งที่ท่านประทับ มีแผนที่ประเทศไทย ซึ่งเป็นความภาคภูมิใจในเวลาที่เราได้เข้าไปชมสถานที่ที่ท่านเคยเสด็จ ส่วนภาพนี้แสดงแท่งดินของกรมพัฒนาที่ดิน ที่มอบให้ FAO

สุดท้ายซึ่งเป็นความภาคภูมิใจอีกๆ ได้เป็นผู้แทนหน่วยงานและประเทศไทยไปกล่าว ในเวทีโลกคือที่องค์การสหประชาชาติ ไปพูดเกี่ยวกับ Caring for the Planet Starts from the Ground ซึ่งได้รับผลสำเร็จเป็นอย่างดี ได้ไปเยี่ยมชมจัตุรัสภูมิพล ที่บอสตัน และโรงพยาบาลเมตออเบอร์น ซึ่งในหลวงรัชกาลที่ ๙ ประสูติที่นี่ เป็นความภาคภูมิใจที่เรายากจะเดินตามรอยท่าน ได้เห็นสิ่งที่ท่านทำ ได้เห็นสิ่งที่ท่านเคยอยู่

นายอาทิตย์ สุขเกษม
ผู้อำนวยการกองเทคโนโลยีชีวภาพทางดิน

นายอาทิตย์ สุขเกษม ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองเทคโนโลยีชีวภาพทางดิน สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาพืชสวน วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาปฐพีวิทยา และปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาปฐพีวิทยา จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สำหรับโอกาสที่ได้รับในการปฏิบัติราชการ เริ่มต้นรับราชการในตำแหน่งนักวิชาการเกษตร กองอนุรักษ์ดินและน้ำ ตำแหน่งนักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ สำนักวิจัยและพัฒนาการจัดการที่ดิน ตำแหน่งหัวหน้าสถานีพัฒนาที่ดินฉะเชิงเทรา สพข.๒ ตำแหน่งผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินนครสวรรค์ สพข.๙ ตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญด้านวางระบบการพัฒนาที่ดิน สพข.๙ และตำแหน่งผู้อำนวยการกองเทคโนโลยีชีวภาพทางดิน ตามลำดับ

ลักษณะการศึกษาดูงาน : ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๕ จนถึงปัจจุบัน สามารถแบ่งลักษณะของการศึกษาดูงานได้ ๒ บทบาท คือ บทบาทแรกเป็นนักอนุรักษ์ดินและน้ำ ทำงานในฐานะเป็นคณะทำงานวิชาการหน้าฉากของกรมพัฒนาที่ดิน บทบาทที่สองเป็นนักปรับปรุงดิน

การเตรียมตัวเมื่อเดินทางไปต่างประเทศ : สิ่งที่สำคัญเมื่อต้องเดินทางไปต่างประเทศ สามารถสรุปได้ว่า “Be mindful” คือ ต้องมีสติ ว่าจะไปที่ไหน แล้วเราจะต้อง “Save our life” คือต้องรักษาชีวิตกลับมาให้ได้ เป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะทำให้เราต้องประเมินว่าประเทศที่เราไปลักษณะอากาศเป็นอย่างไร ต้องเตรียมเสื้อผ้าเตรียมยา ซึ่งยามีความสำคัญ เช่น การเดินทางไปประเทศจีน ผมจะเตรียมน้ำเกลือกับหลอดยาล้างจมูกไปด้วย เพราะลักษณะการพูดของคนจีนจะมีการฟุ้งกระจายละอองมาก ผมทำแบบนี้มาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๐ สำหรับสมุดจด ipad กล้องถ่ายรูป มีความสำคัญ โทรศัพท์อย่างเดียวนั้นไม่พอครับ เพราะความจุของภาพมีน้อย ไม่สามารถนำภาพมาขยายเพื่อใช้งานได้ และเงินสกุลท้องถิ่นซึ่งปัจจุบันสามารถใช้เครดิตการ์ดได้ และสิ่งที่สำคัญสุดท้ายคือ Smart phone และ Sim card ต้องเตรียมพร้อม

ประสบการณ์ที่ได้รับ : ส่วนแรกในส่วนการอนุรักษ์ดินและน้ำที่ผมมีโอกาสได้ไป คือ ประเทศออสเตรเลีย ในปี พ.ศ. ๒๕๓๖ เป็นความโชคดีมากที่ได้พบกับ Dr. Paul Truong ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านหน้าฉากที่อยู่ร่วมในคณะทำงานของระดับนานาชาติ ท่านเป็นชาวเวียดนาม สัญชาติออสเตรเลีย เป็นผู้อำนวยการ Department of Primary Industries เกี่ยวกับอุตสาหกรรมขั้นต้นเป็นผู้บรรยายให้เราได้รับรู้จักหน้าฉาก ซึ่งในตอนนั้นความรู้

ทางวิชาการหญ้าแฝกเรายังไปไม่ถึงไหน เพราะฉะนั้นเราจึงทำการศึกษาถึงสถานที่ที่ดำเนินการเกี่ยวกับหญ้าแฝก ให้ได้ผลและเดินทางไปศึกษาดูงาน โดยได้รับการสนับสนุนจากกรมพัฒนาที่ดินและสำนักงาน กปร. จากภาพ จะเห็นได้ว่าเขาปลูกหญ้าแฝกได้รากยาวขนาด ๓ เมตร เป็นการปลูกหญ้าแฝกในทุ่งข้าวฟ่างที่เก็บเมล็ดพันธุ์ สำหรับเป็นอาหารสัตว์ ลักษณะของการทำงานของหญ้าแฝกจาก Dr. Paul Truong ที่เราได้เรียนรู้ว่าน้ำไหลบ่า

ที่พัดตะกอนดินมาเมื่อมาปะทะกับแถบพีช แล้วจะทำให้ น้ำ ยกระดับตัวขึ้น พอลความเร็วน้ำลดลงจะทำให้เกิดการสะสมของตะกอนดิน ส่วนน้ำที่ไหลซึมลงดินแล้วจะมีบางส่วนที่ไหลผ่าน แถบหญ้าแฝกไป ส่วนน้ำจะมีการวิจัยเกี่ยวกับทิศทางการเคลื่อนที่ของน้ำ เป็นอย่างไร เป็นประโยชน์มาก ผมเองได้ไปเดินดูสภาพของหญ้าแฝกซึ่งในตอนนั้นคือฤดูแล้ง หญ้าแฝกมีการเติบโตตามสภาพธรรมชาติ สรุปได้ว่าของออสเตรเลียเขาใช้หญ้าแฝกสายพันธุ์เดียวคือ สายพันธุ์ Monto

ซึ่งเราจะใช้สายพันธุ์อินเดียพระราชทานเป็นฐานและพันธุ์ศรีลังกาเป็นพันธุ์ที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน และแถบหญ้าแฝก เขามีการปลูกหลายแถวและเขามีการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับน้ำไหลบ่าด้านหญ้าแฝกอย่างละเอียด ภายหลังจากการศึกษาดูงานทำให้เราสามารถเขียนเอกสารวิชาการเกี่ยวกับหญ้าแฝกได้อีกหลายฉบับ และสามารถทำเป็นหลักสูตรเกี่ยวกับการอบรมให้กับทั้งข้าราชการในกรมและหมอดินทั่วประเทศ

ต่อมาได้มีโอกาสไปร่วมการประชุมด้านหญ้าแฝกที่กวางโจว ประเทศจีน ได้ไปพบกับ Dr. Paul Truong อีกครั้ง ณ ที่นี้ทำให้เราทราบว่ารากหญ้าแฝกยาวและมีความหนาแน่นอย่างไร การศึกษาลักษณะนี้ในเมืองไทย อาจพบได้น้อย แต่ที่นี้เขามีการศึกษาเรื่องระบบรากค่อนข้างมาก ทำให้สร้างความมั่นใจว่าถ้าเอาหญ้าแฝกมาใช้ จะเกิดประสิทธิภาพในการอนุรักษ์ดินและน้ำ หัวข้อในการประชุมครั้งนี้คือ Vetiver and Water เป็นครั้งแรกที่ผมเห็นหญ้าแฝกปลูกในน้ำ เราตื่นตามากที่หญ้าแฝกลงไปอยู่ในน้ำได้ นั่นคือเขามีลักษณะของแพ การปลูกหญ้าแฝกในแพไม้ไผ่ปักกล้าหญ้าแฝกใส่ลงไปเพื่อดูดซับน้ำเสียที่มาจากคอกหมู โดยลักษณะการทำงานของแพหญ้าแฝกคือ รากหญ้าแฝกจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสารอินทรีย์ในน้ำทำให้เกิดการตกตะกอนสารอินทรีย์ และจุลินทรีย์ มาทำการย่อยสลายต่อ ซึ่งพีชน้ำหลายชนิดจะมีลักษณะแบบนี้ อีกพื้นที่หนึ่งจะเป็นลักษณะการปลูกหญ้าแฝกบนไหล่ทางของทางรถไฟ สรุปได้ว่าการปลูกหญ้าแฝกของประเทศจีนทำให้เราเชื่อมั่นว่าหญ้าแฝกจะเกิดประสิทธิภาพได้ต้องมีระบบการขยายพันธุ์ที่ได้กล้าที่มีความสม่ำเสมอและแข็งแรง ถ้ากล้าอ่อนแอเมื่อนำไปปลูก จะไม่สามารถสู้กับภัยธรรมชาติได้ และลักษณะการปลูกหญ้าแฝกแบบแพจะช่วยบำบัดน้ำเสียซึ่งเป็นผลทางด้านสิ่งแวดล้อม

อีกประเทศหนึ่งที่มีโอกาสได้ไปคือประเทศเวียดนาม ในฐานะคณะทำงานวิชาการหญ้าแฝก เวียดนาม มีภูมิประเทศที่อยู่ส่วนปลายของแม่น้ำโขง โดยมีแม่น้ำสายใหญ่อยู่ ๙ สาย เป็นแม่น้ำสาขาของแม่น้ำโขงก่อนที่จะออกสู่ทะเลเป็นจุดที่ต้องมีการพิทักษ์ดินอย่างมาก เพราะว่าเป็นจุดรับพายุไต้ฝุ่น ฉะนั้นเขาจะพัฒนาถึงชนิดพืช

ในการอนุรักษ์ดินและน้ำ ตัวอย่างคือ sea dike ทำนบริมฝั่งทะเล เขาจะก่อสร้างทำนบห่างกันทุก ๆ ๑ กิโลเมตร จากทะเลเข้ามา อันนี้เหมาะสำหรับจังหวัดริมฝั่งทะเลควรจะทำ เพราะเป็นประโยชน์มาก โดยปลูกหญ้าแฝก บนพื้นที่ลาดของทำนบเพื่อรักษาความมั่นคงของทำนบ ทำให้เรารู้ว่าสามารถปลูกหญ้าแฝกในพื้นที่ที่มีสภาพความเค็มได้ เพราะลักษณะของน้ำทะเลจะมีการขึ้นลง โดยด้านหน้าของทำนบที่รับน้ำจะมีลักษณะลาด ส่วนทางด้านหลัง ลักษณะชัน เพื่อลดแรงของคลื่นลง ผมเอามาประยุกต์ใช้กับงานที่ปีลือก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี คือ เราทำพื้นที่ชั้นล่างของริมฝั่งตลิ่ง เราใช้หินลงไปปรับแรงปะทะของน้ำในฤดูน้ำหลากส่วนด้านบนทำแถบหญ้าแฝก ประเทศเวียดนามใช้หญ้าแฝกสายพันธุ์ Monto ซึ่งได้รับองค์ความรู้จาก Dr. Paul Truong มาตั้งบริษัทรับเหมา จากทางรัฐบาลนำหญ้าแฝกมาจากประเทศออสเตรเลีย สายพันธุ์ Monto มาขยายพันธุ์ โดยมีการบำรุงรักษา เป็นอย่างดีทำให้ต้นกล้ามีความแข็งแรง ที่สำคัญประเทศเวียดนามมีน้ำเยอะจึงสามารถปลูกหญ้าแฝกได้ตลอดทั้งปี ผมเองได้นำความรู้จากการไปศึกษาดูงานที่ประเทศจีนและประเทศเวียดนามมาขยายผลในการเขียนงานวิชาการ หญ้าแฝก

ตัวอย่างอีกประเทศในงานอนุรักษ์ดินและน้ำคือประเทศอินโดนีเซีย มีลักษณะภูมิประเทศเป็นเกาะขนาดใหญ่ มีหมู่เกาะจำนวนมาก มีลักษณะของภูเขาไฟซึ่งจะมีแอ่งน้ำขนาดใหญ่เมื่อฝนตกลงมาสามารถกักเก็บน้ำ ทำให้ประเทศอินโดนีเซียมีการพัฒนานาข้าวขั้นบันไดที่มีประสิทธิภาพ เพราะมีน้ำจากภูเขาด้านบนมาหล่อเลี้ยง จากภาพถ่ายมุมสูงจะเห็นการกระจายตัวของนาขั้นบันไดบนที่ราบเชิงเขาจะเห็นได้ว่าการกระจายน้ำอยู่ทั่ว บริเวณ โดยน้ำแต่ละจุดจะถูกลำเลียงมาโดยการขุดแบบคลองไส้ไก่ เพราะฉะนั้นการปลูกข้าวจะมีความต่อเนื่อง นาขั้นบันไดมีลักษณะดินเป็นดินภูเขาไฟ มีการทำคลองส่งน้ำโดยมีประตู ปิด/เปิด น้ำเป็นระยะ อีกทั้งรัฐบาล ยังพัฒนาพื้นที่นาขั้นบันไดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์

การศึกษาดูงานในฐานะ นักปรับปรุงดิน ประเทศต่อมา คือประเทศจีน ซึ่งเป็นประเทศที่ได้มีโอกาสเดินทางไปหลายครั้ง ที่นานกิง กวางโจว และเหอเป่ย์ ครั้งนั้นไปที่นานกิง ในฐานะผู้แทนประเทศไทยร่วมกับคณะอาเซียน ๑๐ ประเทศ ทำให้มีโอกาสได้รู้จักกับเพื่อนๆในกลุ่มประเทศอาเซียนทำให้เกิดความรู้สึกที่ดี ได้รู้ขนบธรรมเนียมประเทศต่างๆ ได้เข้าชมแล็บของมหาวิทยาลัยนานกิง จะเห็นได้ว่าวิถีการวิเคราะห์ดินของเขา มีความก้าวหน้ามาก สิ่งที่ได้

เรียนรู้มาคือลักษณะข้อมูลดินของเขาเมื่อทำการวิเคราะห์ครั้งเดียวสามารถแยกทราบปริมาณธาตุอาหารต่างๆ ได้เลย เนื่องจากเขาการทำกราฟความสัมพันธ์ของธาตุอาหารใช้มาก สิ่งนี้เป็นประโยชน์มากและคิดว่าสามารถนำมาพัฒนากรมได้ และมีอุปกรณ์ที่ทันสมัย จากนั้นเดินทางไปศึกษาดูงานที่โรงงานทำปุ๋ยเคมี ประเทศจีนมีความ

เชี่ยวชาญด้านการทำปุ๋ยเคมีและปุ๋ยอินทรีย์เป็นอย่างมาก โรงงานมีขนาดใหญ่มีน้ำมันปิโตรเลียมเป็นวัตถุดิบสามารถผลิตปุ๋ยได้หลายสูตรเป็นสูตรเฉพาะสำหรับพืชชนิดต่างๆ และได้เข้าชมโรงเรือนสำหรับเพาะปลูกที่มีการควบคุมอุณหภูมิให้สามารถปลูกพืชเมืองร้อนได้ และลักษณะของดินมีการใช้อินทรีย์วัตถุอย่างสม่ำเสมอ ลักษณะการทำปุ๋ยของเขาจะทำโดยก่อนจะเข้าสู่ฤดูหนาวจะมีการรับซื้อเศษวัสดุจากเกษตรกรนำมาคลุมดินพ่นจุลินทรีย์แล้วคลุมด้วยแผ่นพลาสติก เมื่อผ่านช่วงฤดูหนาวเศษวัสดุจะถูกย่อยสลายกลายเป็นปุ๋ย สามารถนำมาแจกจ่ายให้เกษตรกรซึ่งเป็นลักษณะที่ดีในการจัดการอินทรีย์วัตถุ

และล่าสุดเดินทางไปศึกษาดูงานที่ประเทศญี่ปุ่น ได้สัมผัสดินภูเขาไฟ ดินมีความนุ่ม ร่วนละเอียดแต่ก่อนที่จะมีสภาพเป็นสถาบันเช่นในปัจจุบัน เคยมีสภาพพื้นที่น้ำท่วมแต่ด้วยการจัดการที่ดี ทำคันล้อมการระบายน้ำ ไม่ให้เกิดน้ำท่วมซ้ำ ซึ่งจากการไปศึกษาดูงานครั้งนี้ทำให้สามารถนำมาถ่ายทอดได้ว่า ถ้าศูนย์ที่ปากช่องสามารถทำแปลงทดลองแบบนี้ได้ งานวิจัยที่ลงไปทำได้ในระยะยาวแบบที่ท่านอธิบดีพูดไว้ก่อนหน้านี้ คือสามารถทำต่อเนื่องโดยเริ่มจากลงผังแปลงก่อนว่าโซนไหนดินเป็นอย่างไร ให้มีความเป็นระเบียบแบบแผน ได้ไปชมพิพิธภัณฑ์ดินที่เมืองสึคุบะ มีชุดดินให้ศึกษาทั้งหมด ๕ ชุดดิน ลักษณะการแสดงชุดดินจะใช้งานผ่านการสั่งการทางโทรศัพท์เคลื่อนที่ นอกจากนี้งานวิจัยที่สำเร็จแล้วจะถูกนำมาทำเป็นโปสเตอร์ติดไว้ที่ผนังให้ผู้เข้าชมได้ศึกษาและนำความรู้เหล่านั้นไปใช้ ถ้าเรามีการถ่ายทอดในลักษณะแบบนี้จะสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายเราได้เลย และได้ไปศึกษาการปลูกพืชโดยไม่ใช้ดิน ซึ่งประเทศญี่ปุ่นมีความก้าวหน้ามาก

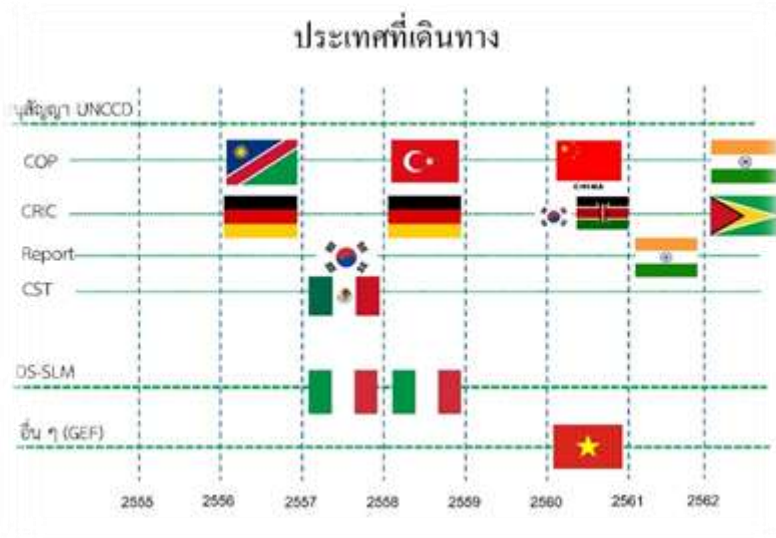
นายวิศิษฐ์ งามสม
ผู้อำนวยการกลุ่มแผนงาน กองแผนงาน

ศึกษาดูงานต่างประเทศในอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย

นายวิศิษฐ์ งามสม ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกลุ่มแผนงาน กองแผนงาน จบการศึกษาระดับปริญญาโท เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

การเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในครั้งนี้ข้อพูดถึงภาพรวมของการประชุมซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศภายใต้อนุสัญญาต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย หรือ UNCCD โดยในช่วงที่ได้ปฏิบัติงานอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทรายได้มีโอกาสไปร่วมประชุมและปฏิบัติงานในหลายประเทศ อาทิเช่น ประเทศนามิเบีย ประเทศจีน ประเทศตุรกี ประเทศอินเดีย และกรุงโรมประเทศอิตาลี

โดยขอเสนอหลักการที่จะใช้ในการปฏิบัติงานหรือศึกษาดูงานต่างประเทศดังนี้

เป้าหมาย และวัตถุประสงค์
: เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการเดินทางไปประชุมเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องรู้ก่อนการเดินทาง ต้องมีการเตรียมตัว เตรียมข้อมูลเพื่อไปร่วมกิจกรรม เพื่อตอบโจทย์ วัตถุประสงค์ของการจัดการประชุม ตลอดระยะเวลาที่จัดการประชุมมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกันตลอด

นโยบาย : ในการเดินทางไปร่วมประชุมรัฐภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย จะมีหัวหน้าคณะผู้แทนประเทศไทยได้รับการแต่งตั้งจากคณะรัฐมนตรี มีการมอบหมายให้เป็นผู้แทนประเทศไทย แสดงให้เห็นว่าในภารกิจของอนุสัญญาฯ นอกเหนือจากนักวิชาการในระดับผู้ปฏิบัติงานที่ประชุมแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์กันแล้ว ยังมีระดับผู้นำที่ต้องแลกเปลี่ยนในระดับนโยบาย เพื่อหลังจากที่

กลับมาจากการประชุมฯ จะทำให้งานสามารถขับเคลื่อนภารกิจ หรือผลการประชุมได้อย่างเป็นรูปธรรมและถ่ายทอดสู่หน่วยงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้ เป็นการประสานกันในระดับนโยบายและวิชาการ นอกจากนี้ในการประชุมไม่เพียงแต่การเตรียมข้อมูลด้านวิชาการเพื่อแลกเปลี่ยนกัน ในการปฏิบัติงานยังต้องเตรียมข้อมูลผู้นำหรือหัวหน้าคณะผู้แทนของประเทศอื่นๆ เพื่อจะได้แนะนำกับหัวหน้าคณะตัวแทนประเทศไทยได้รู้จักด้วย

สื่อสาร/แลกเปลี่ยน : ในเวทีการประชุมต่างประเทศมุมมองของการแลกเปลี่ยนเป็นสิ่งที่ให้ความสำคัญมากกว่าขั้นตอน กระบวนการ หรือพิธีการที่ซับซ้อน มีรูปแบบที่เรียบง่ายแต่จะมีความซับซ้อนที่เนื้อหาเน้นการแลกเปลี่ยนเป็นหลัก โดยประธานการแลกเปลี่ยนจะกำหนดหัวข้อและเชิญผู้เข้าประชุมร่วมแลกเปลี่ยนทันที

ร่วมคิดร่วมทำ : ในการไปศึกษาดูงานจะมีกิจกรรมต่าง ๆ ให้ร่วมกันทำเยอะประมาณ ๒ อาทิตย์ ทำให้เกิดการร่วมคิด ร่วมทำ มีการแลกเปลี่ยนนำเสนองานที่ได้ดำเนินการไปแล้วผ่านการจดประชุม สัมมนา กลุ่มย่อย หรือที่เรียกว่า Side event เพื่อให้ประเทศต่าง ๆ ได้รับความรู้ ซึ่งโดยทั่วไปการจัดกิจกรรมอาจเชิญผู้เข้าประชุมให้มาเป็นวิทยากรในการบรรยายก่อนการจัดกิจกรรม ๑-๒ วัน จึงนับว่าเป็นงานที่ทำทนายสำหรับผู้ที่ไปศึกษาดูงานทุกคน หากได้รับการทาบทามให้เป็นวิทยากร เนื่องจากเวลาเตรียมตัวจำกัด

การหาความรู้เพิ่มเติมในวันหยุดของการศึกษาดูงาน : จากตัวอย่างของการศึกษาดูงานในพื้นที่ทะเลทรายของจีน ได้ไปเรียนรู้การปลูกต้นไม้ในทะเลทราย โดยให้ภาคเอกชนไปลงทุนโดยใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในการปลูกต้นไม้เพื่อจำหน่าย เป็นการร่วมมือกันระหว่างรัฐบาลจีนกับภาคเอกชน

วงจรที่ต่อเนื่อง : การสร้างความต่อเนื่องของงานจะทำให้เกิด วงจรของการเริ่มจากไปทำงานต่างประเทศสู่การดำเนินงาน สู่นโยบาย ในมุมมองของอนุสัญญาประกอบด้วยคณะกรรมการชาติมีผู้แทนหน่วยงาน ๒๘ หน่วยงาน มีปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธาน วงจรที่ต่อเนื่องนี้ทำให้เกิดการรับรู้ และทำงานได้อย่างถูกต้อง และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

สรุป : การไปศึกษาดูงานได้ประโยชน์อะไรบ้าง โดยแบ่งประเภทเป็นประโยชน์โดยตรงตามภารกิจ ประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ต่อองค์กร ดังนี้

๑. เรื่องงาน : เป็นการตอบโจทย์งานที่ทำและรับผิดชอบอยู่

๒. ส่วนบุคคล : ส่วนใหญ่จะเป็นการได้รับประสบการณ์ส่วนบุคคลที่ได้รับ เช่น การทำวีซ่าเดินทางไปประเทศนามิเบีย ต้องส่งหนังสือเดินทางไปทำที่ประเทศมาเลเซีย การเดินทางไปยังสถานที่ประชุม บางครั้งต้องเดินทางไปคนเดียวต้องมีการศึกษาเส้นทางไว้ล่วงหน้า การซื้อของ ค่าของเงิน การแต่งกาย อาหารท้องถิ่น เป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้ในการไปอยู่ต่างประเทศหลาย ๆ วันจนครบกำหนด ช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ เช่น ประเทศจีนไม่สามารถใช้โปรแกรมไลน์ได้ ต้องมีช่องทางสื่อสารอย่างไรที่นำมาทดแทนสิ่งสำคัญคือเรื่องสุขภาพ ต้องไม่ป่วยจะทำยังไงให้ร่างกายแข็งแรง

๓. องค์การ : สิ่งที่ต้องการจะได้ก็คือ SMARTs สามารถแยกเป็นข้อได้ ดังนี้

๓.๑ เป้าหมายและวัตถุประสงค์ S (Strategy) แผนปฏิบัติการอนุสัญญาการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทรายจะเป็นผลผลิตที่เกี่ยวข้องโดยตรง ซึ่งจะเป็นยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานอนุสัญญา ในระยะสั้นและระยะยาว

๓.๒ นโยบาย/คนตัดสินใจด้านนโยบาย M (Mandate) สะท้อนจากการเสนอเรื่องอนุสัญญา สู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ซึ่งผลการประชุม ครม. จะเป็นสิ่งที่กำหนดทิศทางในเชิงนโยบายในการปฏิบัติงานของอนุสัญญา

๓.๓ สื่อสาร/แลกเปลี่ยน A (Accountability) การสื่อสารแลกเปลี่ยนความรู้จนเปลี่ยนแปลงมาสู่ความเชื่อใจ ร่วมคิด ร่วมทำมากขึ้น ยกตัวอย่างเช่น ประเทศไทยได้รับความไว้วางใจในการเป็นเจ้าภาพจัดประชุม Work shop ของ LDN ที่กรุงเทพมหานครซึ่งเป็นประเทศแรกในทวีปเอเชียที่ได้รับเกียรตินี้เป็นต้น

๓.๔ หาความรู้เพิ่มเติม R (Review/research) ในการทำงานบางกิจกรรมอาจจะมีการหาความรู้เพิ่มเติมจากบทความ งานวิจัยต่าง ๆ เช่น เรื่องของ LDN indicator เป็นต้น

๓.๕ วงจรที่ต่อเนื่อง T (Transition) เป็นการดำเนินงานที่มุ่งสู่การเปลี่ยนแปลงสามารถยกตัวอย่างจากประเด็นของ LDN มีการตั้งเป้าหมายไว้ ๓ เรื่อง ได้แก่ ๑.การรักษาพื้นที่ป่า ๒.การอนุรักษ์ดินและน้ำ และ ๓.การเก็บกักคาร์บอนไดออกไซด์ ซึ่งจะต้องมีการปฏิบัติงานในระดับพื้นที่เพื่อให้บรรลุหรือปรับเปลี่ยนไปสู่ (Transition) สถานะที่ความเสื่อมโทรมของที่ดินไม่เพิ่มมากขึ้น หรือลดลง

๓.๖ ร่วมคิด ร่วมทำ S (Synergy) คือการร่วมกันทำสองสิ่งให้เกิดประโยชน์ระหว่างอนุสัญญาเป็นการบูรณาการร่วมกันในการทำงานจากหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐฯ ภาควิชาการ ภาครัฐฯ ภาครัฐฯ เป็นต้น

หาความรู้เพิ่มเติม

นายรัฐณู บัวขาว
ผู้อำนวยการกลุ่มวิศวกรรมและเทคโนโลยี สำนักวิศวกรรมเพื่อการพัฒนาที่ดิน

นายรัฐณู บัวขาว ผู้อำนวยการกลุ่มวิศวกรรมและเทคโนโลยี สำนักวิศวกรรมเพื่อการพัฒนาที่ดิน จบการศึกษาสูงสุด ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิศวกรรมโยธา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

เมื่อปลายปี ๒๕๖๒ ได้มีโอกาสไปดูงานที่ประเทศเยอรมันนี ซึ่งงานแสดงนวัตกรรมด้านการเกษตร หรือ AGRITECHNICA ๒๐๑๙ ผมทำอย่างไร? ให้สามารถไปดูงานต่างประเทศได้ สิ่งที่ทำก็คือการสร้างแบรนด์ของตนเอง ตำแหน่งผมในสมัยนั้นคือวิศวกรการเกษตรซึ่งมีอยู่คนเดียวในขณะนั้น ถ้าพูดถึงเรื่องอนุรักษ์ดินและน้ำ เรื่อง GIS ก็จะมีอยู่คนเดียวนี้คือแบรนด์ของผม เรื่องน้ำ เรื่องอนุรักษ์ดินและน้ำเราคือแบรนด์ สร้างแบรนด์ให้คนนึกถึง แล้วเวลามีงานอบรมเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวข้อง เราก็จะอยู่ในตัวเลือกนั้น

ความเป็นมาในการเดินทางไปดูงานต่างประเทศ : ได้มีโอกาสทำงานที่ทุ่งกุลาร้องไห้เป็นงานซ่อมและงานวิจัยเครื่องจักรกลต่าง ๆ เช่น เครื่องตัดต่อซัง นอกจากทำงานโครงสร้างพื้นฐานแล้ว ยังมีการทำงานวิจัยในหลาย ๆ เรื่อง ได้นำความรู้ทางการสำรวจมาปรับปรุงเครื่องจักรกลในการทำ land leveling (การปรับพื้นที่ก่อนทำการเกษตร) และ land remodeling (การปรับปรุงพื้นที่) เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ได้ไปงานนี้ เพราะเทคโนโลยีเรื่อง land leveling กำลัง

เข้ามา อีกส่วนหนึ่งที่จะนึกถึงก็คือเรื่องการบินถ่ายภาพด้วยโดรน ทำแผนที่ด้วยโดรน พอพูดถึงเทคโนโลยีพวกนี้ก็จะคิดถึงเรา เมื่อมีเรื่องศึกษาดูงานต่างประเทศเกี่ยวกับงานแสดงนวัตกรรมด้านการเกษตร ทางฝ่ายต่างประเทศกองแผนงาน จึงได้คัดเลือกให้ไปงานนี้

สิ่งที่ได้รับจากการศึกษาดูงาน : ในฐานะวิศวกร กรมพัฒนาที่ดิน สิ่งที่ได้ไปดูคือเทคโนโลยีในการสำรวจดิน ไปดูว่าในต่างประเทศใช้อะไรในการเจาะดิน ในงานมีเทคโนโลยีด้านการเจาะดินเยอะมาก สามารถเจาะและทดสอบคุณสมบัติเบื้องต้นได้ในพื้นที่เลยเป็นที่นิยมมากในต่างประเทศ การไปดูงานทำให้เกิดแนวคิด ความสนใจ เป็นการเตรียมองค์ความรู้ของเราไว้ให้พร้อมฝึกทักษะให้ทันกับนโยบาย มีนโยบายมาเมื่อไหร่เราก็พร้อมที่จะปฏิบัติได้เมื่อนั้น

ปัญหาและอุปสรรคและแนวทางแก้ไขในการศึกษาดูงาน : ผู้ไปร่วมงานมีจำนวนมากทำให้ต้องเดินทางไปร่วมงานตั้งแต่เช้า ศึกษาเทคโนโลยีในการลงทะเบียนก่อนเข้างานเพื่อความรวดเร็วในการเข้างาน ที่สำคัญเรื่องสภาพอากาศที่หนาวเย็นต้องเตรียมเสื้อกันหนาวและหมวกไปด้วยเพื่อให้ร่างกายอบอุ่น ศึกษาเส้นทางการเดินทางโดยรถไฟ

ข้อคิด : IF you want to go big, Stop thinking small. ถ้าคิดการณ์ใหญ่ ก็เลิกคิดเล็ก

